

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Avatud Õpiruum

LAK-õppe muuseumitunni juhendmaterjal

muuseumipedagoogile

Maire Kebbinau, Maret Vandel, Kristel Bultot

Muuseumipedagoogide juhendmaterjali eesmärk on toetada kooli õppekavaga lõimitud ning keeleõpet toetavate muuseumitundide kavandamist ja läbiviimist eestikeelsele õppele ülemineku kontekstis. Juhendmaterjali saavad kasutada nii koolid kui ka muuseumid.

Sihtgrupp: muuseumipedagoogid, külastusjuhid, haridusprogrammide loojad ja üldhariduskoolide õpetajad

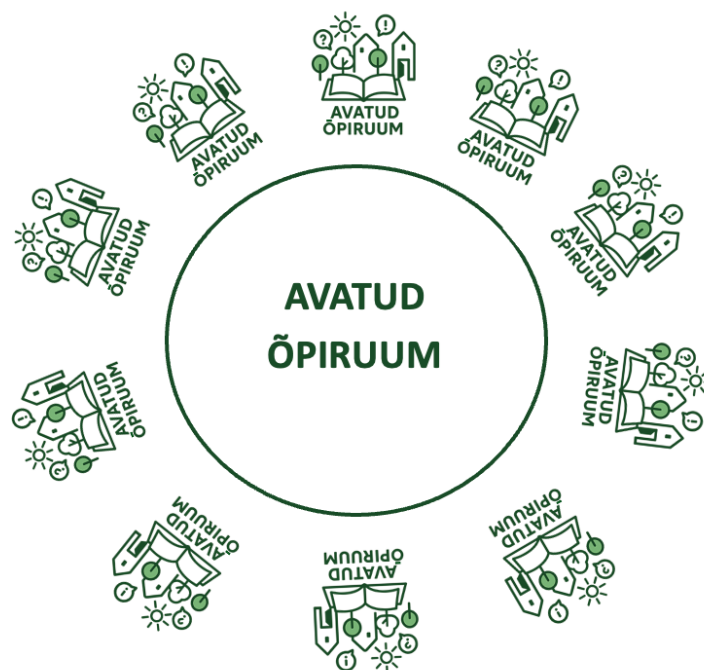
Koostaja: Maire Kebbinau

Kaasautorid: Avatud Õpiruumi tööruhm: Maire Kebbinau, Maret Vandel, Kristel Bultot

Kujundaja ja keeleteimetaja: Ingrid Prees

Arenguprogrammi ja juhendmaterjali valmimist on toetanud Haridus- ja Teadusministeerium.

Autoriõigus: Eesti Keele kui Teise Keele Õpetajate Liit, MTÜ Eesti Muuseumiühing, 2025

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. Muuseum kui autentne ja teaduspõhine õpikeskkond.....	6
Sise- ja välisruumi koosmõju	7
Kohtumine professionaaliga.....	7
2. Muuseumipedagoogika lähtekohad	8
Muuseumipedagoogikas rõhutatakse eelkõige järgmisi põhimõtteid:	8
3. Muuseumitund ja koolitund – erinevad, kuid täiendavad üksteist	9
4. Mida muuseumitund saab teha – ja mida mitte?	10
5. Keel ja õppimine muuseumis	11
6. LAK-õpe muuseumitunnis.....	12
6.1 Mis on LAK-õpe?.....	12
Mis iseloomustab LAK-õpet, mis mitte?.....	13
7. Muuseumipedagoogi roll LAK-tunnis	13
 Muuseumipedagoogi põhiülesanded LAK- muuseumitunnis:.....	14
8. LAK-õppe tunni kavandamise ja läbiviimise mõjutegurid	15
8.1 Klassi keeleoskus - selle hindamine ja arvestamine.....	15
Kuidas hinnata klassi eesti keele oskust?	15
Keeletasemed.....	16
8.2 Teise keele omandamise etapid	17
Teise keele omandamise etapid muuseumitunnis.....	17
8.3 Õppija vanus ja selle arvestamine	18
Mida see tähendab LAK-õpe muuseumitunni kavandamisel?	18
8.4 Vanus–tugi maatriks LAK-muuseumitunni planeerimiseks	20
Kuidas teada saada õpilaste taset muuseumitunni alguses?	21
Mänguline vaatlustegevus: „Kuula ja tee“ (Total Physical Response)	21
Mida teha, kui klassi keeletase on ebaühtlane?.....	22
⚠ Ohukohad	23
9. LAK-muuseumitunni kolmefaasiline struktuur	23
9.1 Sissejuhatus ja evokatsioon.....	23
Tegevus ja tähenduse loomine	24
Kokkuvõtte ja refleksioon	24
10. Koostöö kooliõpetajaga	25
Rollide selgus enne muuseumitundi	25
10.1 Tunni ajal – koostöö ilma sekkumiseta.....	27
10.2 Pärast muuseumitundi	27

11. Muuseumitunni väärtused.....	28
Ehtsad esemed ja kehaline kogemus	28
Mitme meele kaasamine.....	28
Keeleõppe loomulik kontekst.....	28
KOKKUVÕTE	29
KASUTATUD KIRJANDUS	30
Lisa A. Näidistund LAK-õppe põhimõtetel	31
Näidistund: Ajaühikud ja kiirus (4. klass).....	31
Lisa B. LAK-muuseumitunni tunnikava mall.....	33
Lisa C. Tunni struktuur	34
Lisa D. Meelespea muuseumipedagoogile ja koostööpartnerile	35
Muuseum kui õpikeskkond (vt Lisa D1).....	35
Keel ja õppija (vt Lisa D2)	35
LAK-õpe muuseumitunnis (vt Lisa D3).....	35
Rollid ja koostöö (vt Lisa D4)	35
Õppija ja professionaal (vt Lisa D5)	35
Lisa D1 Kuidas muuseumi õpikeskkonda parandada?.....	36
Lisa D2 Keel ja õppija.....	37
Lisa D3 LAK-õpe muuseumitunnis	38
Lisa D4 Rollid ja koostöö.....	39

SISSEJUHATUS

Käesolev juhendmaterjal on valminud Tallinna ja Harjumaa muuseumipedagoogide ning kooliõpetajate koostöös arenguprogrammi Avatud Õpiruum raames. Programmi lähtekoht on arusaam, et muuseum ei ole üksnes õppekäigu sihtkoht, vaid loomulik ja tähenduslik õpikeskkond – avatud õpiruum, kus aineõpe, keeleõpe ja kogemuslik õppimine on omavahel põimunud. Juhend toetab lõimitud aine- ja keeleõppe (LAK – *lõimitud aine- ja keeleõpe*; CLIL – *Content and Language Integrated Learning*) teadlikku rakendamist muuseumitundides ning aitab kujundada kestva koostööd koolide ja muuseumide vahel.

Juhendmaterjal valmis Eesti Keele kui Teise Keele Õpetajate Liidu ja Eesti Muuseumiühingu koostöös 2025. aasta maist detsembrini toimunud seminaride ja praktiliste katsetuste tulemusena. Arenguprogrammis osalesid muuseumipedagoogid, kes viivad läbi haridusprogramme üleminekuklassidele (2025. aastal 1.–2. ja 4.–5. klass), ning keelelise ülemineku koolide klassiõpetajad, kes panustasid juhendi valmimisse konsultantide, koolitajate ja partnerõpetajatena. Programmis osalemine toimus kandideerimisprotsessi alusel, mida koordineeris Eesti Muuseumiühing.

Juhend on mõeldud praktiliseks töövahendiks muuseumipedagoogidele ja õpetajatele, kes soovivad teadlikult toetada eestikeelsele õppele üleminekut ning kavandada ja läbi viia muuseumitunde, mis toetavad kooli õppekava, arendavad õppijate ainealaseid teadmisi ja keeleoskust ning arvestavad õppijate erinevaid keeletasemeid. Juhend ühendab teoreetilise tausta ja praktilised näited, pakkudes selgeid suuniseid muuseumitunni eesmärgistamiseks, ülesehituseks ja kohandamiseks erinevates muuseumikontekstides.

Eesti haridussüsteemis toimuv üleminek eestikeelsele õppele eeldab, et õppijad saavad kasutada eesti keelt ehk sihtkeelt tähenduslikes, turvalistes ja toetatud õpisituatsioonides. Muuseumid on selles protsessis loomulikud partnerid, pakkudes ehtsat ja mitmekesist keskkonda, kus aineõpe ja keeleõpe toimuvad lõimitult. Avatud Õpiruumi programmi raames kavandatud muuseumitund on teadlikult üles ehitatud õppevorm, millel on selged aine- ja keeleeesmärgid ning mis on seotud riikliku õppekava ja kooli õppeprotsessiga. Muuseumitunnis kasutatakse eesti keelt mitte eesmärgina omaette, vaid vahendina mõtestatud õppetegevustes.

1. Muuseum kui autentne ja teaduspõhine õpikeskkond

Põhimõte Kohtumine professionaaliga

Turvaline suhtlus eestikeelse professionaaliga kasvatab keelelist enesekindlust.

Muuseum on rohkem kui koht teadmiste vahendamiseks – see on **autentne, teaduspõhine ja kogemuslik õpikeskkond**, kus õppija saab kohtuda päris objektide, päris lugude ja päris inimestega.

Teoreetiline taust

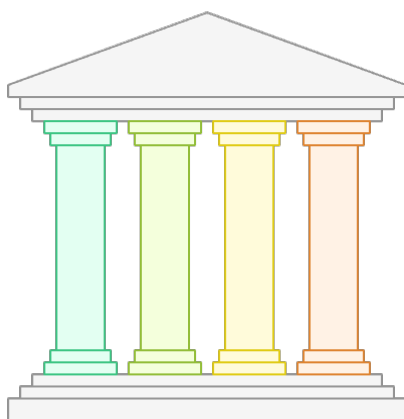
Teaduskirjandus rõhutab, et objektipõhine ja ruumiline õppimine toetab sügavamat mõistmist, mälu ja motivatsiooni, sest teadmised on seotud kehalise kogemuse ja tähenduslike seostega (Hooper-Greenhill, 2007; Gjerløff, 2019; Mayer, 2005).

Muuseumid on tähenduse loomise, ümber mõtlemise ja uuesti mõtestamise kohad. Muuseum ei paku alati ühte õiget vastust, küll aga tuuakse muuseumis mingi teema esile, et selle üle täpsemalt, veelkord mõelda ja arutada ning enamasti pakutakse ka ühe näituse kontekstis erinevaid võimalikke vaatenurki. Ka üks eksponaat võib kanda mitut lugu ja vaadet.

Muuseum kui ruum pakub õppijale mitut samaaegset tuge:

- **kognitiivne tugi:** abstraktsed mõisted seotakse konkreetsete esemete ja nähtustega;
- **keeleline tugi:** keel on vahend tegutsemiseks ja suhtlemiseks, mitte eesmärk omaette;
- **sotsiaalne tugi:** õppimine toimub koos teistega, sh suhtlus eestikeelse professionaaliga;
- **emotsionaalne turvalisus:** õppija saab osaleda oma tempos ja viisil.

Muuseumi õppimiskeskond

Kognitiivne tugi

Muuseumi esemed aitavad abstraktsed mõisteid konkretiseerida.

Keeleline tugi

Keel on vahend õppimiseks ja suhtlemiseks.

Sotsiaalne tugi

Koostöö ja suhtlus parandavad õppimist.

Emotsionaalne turvalisus

Õppijad saavad osaleda oma tempos ja viisil.

Made with Napkin

app.napkin.ai abil loonud Ingrid Prees

Kokkuvõttev mõte:

Muuseumis ei õpita ainult keelt ega ainult ainet – õpitakse maailmaga suhestuma.

Sise- ja välisruumi koosmõju

Paljud muuseumitunnid toimuvad nii siseruumis kui ka välialadel, kus väliruum – õu, park või linnakeskkond – toimib õppimist rikastava keskkonnana, võimaldades:

- siduda õpitut igapäevaeluga;
- toetada liikumist ja meelte kaasamist;
- vähendada keelelist pinget ja suurendada suhtlusjulgust.

Teoreetiline taust

Teadusuuringud näitavad, et liikumine ja keskkonnavaheetus toetavad tähelepanu, mälu ja mõtlemist ning loovad soodsa pinnase keelekasutuseks (Mayer, 2005).

Kohtumine professionaaliga

Muuseumipedagoog on õppija jaoks eesti keelt kõnelev oma ala professionaal, kellega suhtlemine toimub turvalises ja õppimist toetavas raamistikus.

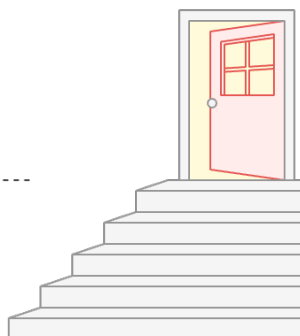
See kohtumine aitab õppijal:

- ★ kogeda eesti keelt päris suhtlussituatsioonis;
- ★ näha keelt tööriistana, mitte kontrollivahendina;
- ★ kujundada usaldust nii keele kui ka institutsiooni vastu.

Tugevdada õppijaid eesti keele kaudu.

Keel kui tööriist
Õppija tunneb usaldust ja enesekindlust

Keel kui kontrollivahend
Õppija tunneb hirmu ja ebakindlust

Made with Napkin

app.napkin.ai abil loonud Ingrid Prees

Meelespea

„Kui keel on tööriist ja keskkond toetav, julgeb õppija mõelda ja küsida.“

2. Muuseumipedagoogika lähtekohad

Põhimõte Miks muuseum õpetab teisiti?

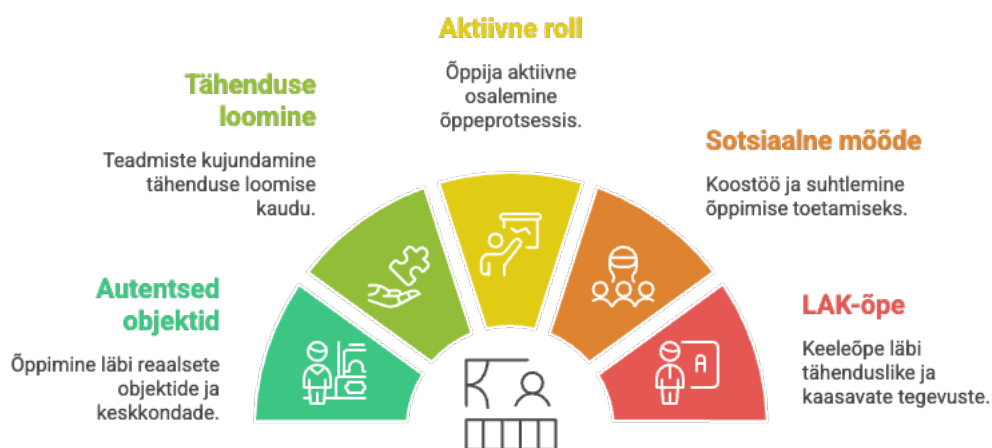
Muuseum ei dubleeri klassiruumi. Õppimine sünnib esemete, ruumi ja kogemuse koostoimes – see toetab mõistmist ka siis, kui keeleline väljendus on alles kujunemas.

Muuseumipedagoogika lähtub arusaamast, et õppimine muuseumis on **kogemuslik, kontekstipõhine ja õppijakeskne**. Muuseum ei ole klassiruumi peegeldus, vaid oma loogika ja võimalustega õpikeskkond, kus teadmised tekivad kokkupuutest esemete, lugude ja ruumiga.

Muuseumipedagoogikas rõhutatakse eelkõige järgmisi põhimõtteid:

1. õppimine toimub **autentsete objektide** ja keskkondade kaudu;
2. teadmised kujunevad **tähenduse loomise protsessis**, mitte ainult info vastuvõtmisel;
3. õppija aktiivne roll (vaatlemine, uurimine, analüüsimine ja uue teadmise loomine ning mis peamine - selle kohta küsimine ja sellest rääkimine ning arutlemine) on keskne;
4. sotsiaalne mõõde – õppimine koos teistega – toetab mõistmist ja keelekasutust;
5. LAK-õppe tunnis on tähelepanu keelel. Täenduslikus ja kaasavas tegevuses õpitakse keelt seda kasutades.

Muuseumipedagoogika põhimõtted

Made with Napkin

app.napkin.ai abil loonud Ingrid Prees

Need põhimõtted sobituvad hästi LAK-õppega, kus keel on vahend mõtlemiseks ja suhtlemiseks, mitte eraldiseisev eesmärk.

ChatGPT abil loonud Ingrid Prees

3. Muuseumitund ja koolitund – erinevad, kuid täiendavad üksteist

Muuseumitund lõimib mitteformaaõpet formaalõppega, sidudes erinevaid õppeaineid mõtestatud tervikuks, toetades riiklikku õppekava.

 Koolitunnis toimub õppimine sageli abstraktsemal tasandil: uurimisel kasutatakse tekste, skeeme ja seletusi.

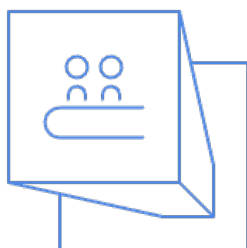
 Muuseumitund võimaldab õppimist, esemelise vaatlemise, uurimise ja meelelise kogemuse kaudu.

Nüüdisaegses õpikäsitluses on eesmärk luua tingimused, kus õppija ise loob tähenduse ning väljendab uut teadmist kõnes ja loovas tegevuses. See sobib eriti hästi keeleõppijatele, sest mõistmine ei sõltu ainult sõnadest, vaid ka visuaalsest ja kehalisest kogemusest.

Pedagoogilised lähenemised koolitunnis ja muuseumitunnis

Koolitund

Koolitund võimaldab õppijakesket abstraktset õppimist.

Muuseumitund

Muuseumitund soodustab õppijakesket konkreetset õppimist.

Traditsiooniline koolitund

Traditsiooniline koolitund on õpetajakeskne abstraktne õppimine.

Muuseumitund

Muuseumitund on õpetajakeskne konkreetne õppimine.

Made with Napkin

app.napkin.ai abil loonud Ingrid Prees

4. Mida muuseumitund saab teha – ja mida mitte?

Põhimõte Ootuste selgus

Muuseumitund on osa õpiteest. Kooliõpetaja ja muuseumipedagoogi õppekäigu eelne jagatud info nii tunni iseloomu kui ka õpilaste vajaduste kohta toetavad koostööd.

Muuseumipedagoogikas on oluline olla teadlik nii muuseumitunni võimalustest kui ka piirangutest. Selge rollitaju muuseumitunnis ja koostöö gruppi saatva õpetajaga muuseumitunnis, aitavad tunni õnnestumisele kaasa. Omavahelised kokkulepped sõlmitakse gruppi saatva õpetajaga kokku enne tunni alustamist.

Muuseumitunni võimalused vs. piirangud

Mida muuseumitund saab teha	Mida muuseumitund ei saa teha
 Luua tähendusliku ja motiveeriva õpikeskkonna	Asendada süsteemset aine- või keeleõpet koolis
 Toetada keelelist julgust, sest keel on seotud tegevuse ja kogemusega	Vastutada riikliku õppekava täitmise eest.
 Arendada vaatlus-, võrdlemis- ja arutlemisoskust	Lahendada kõiki õppija individuaalseid raskusi
 Pakkuda elamuslikku kogemust, mis toetab varasemalt õpitut ja õppimist koolis	Olla kogu teema käsitlemisel ainus õppekogemus või asendada terviklikku teema käsitlust

Made with Napkin

app.napkin.ai abil loonud Ingrid Prees

Näide: Muuseumis ei õpi õpilane ainult mõistet „kompass“, vaid seob selle **päris esemega**, selle kasutusvaldkonnaga, ajaooga ning **liikumisega ruumis või õues ja suunatajumise kogemusega**. See loob laiemat tähendust, millele saab koolis või elus hiljem toetuda.

[ChatGPT](#) abil loonud Ingrid Prees

Meelespea

Muuseumitund on formaalhariduse toetaja ja suurim mõju õppijale saab võimalikuks kooli ja muuseumi koostöös.

5. Keel ja õppimine muuseumis

Keeleõppija seisukohalt on muuseum keskkond, kus **keelt kasutatakse eesmärgipäraselt** ja tähendusega. Keele omandamine toimub siin sarnaselt loomulikule keelekeskkonnale: õppija kuuleb ja näeb keelt ning loob seosed tegevusega, kasutab ise keelt kõnes ja kirjas.

Muuseumipedagoogikas toetatakse sotsiaalkonstruktivistlikule arusaamale õppimisest, mille kohaselt teadmised kujunevad suhtluses ja ühises tegevuses. Täiskasvanu roll on luua **toetatud arengutsoon**, kus õppija saab teha veidi rohkem, kui ta üksi suudaks.

See lähenemine on kooskõlas LAK-õppe põhimõtetega, kus keeleline areng toimub sisulise tegevuse kaudu.

ChatGPT abil loonud Ingrid Prees

6. LAK-õpe muuseumitunnis

Põhimõte Keel on teadmiste saamise ja andmise vahend. Keelt kasutatakse millegi mõistmiseks ja tegemiseks.

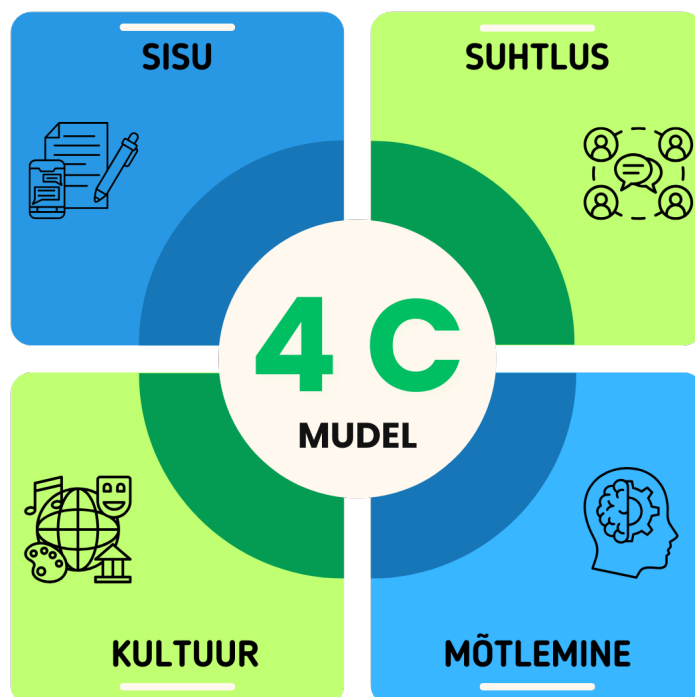
6.1 Mis on LAK-õpe?

LAK-õpe (lõimitud aine- ja keeleõpe, ingl k *Content and Language Integrated Learning – CLIL*) tähendab, et ainesisu ja keele õppimine toimuvad samaaegselt ning teineteist vastastikku toetades [1]. Keel ei ole eesmärk omaette, vaid vahend tähenduse loomiseks, teadmiste omandamiseks ja nende jagamiseks.

Muuseumikeskkonnas on LAK-õpe eriti sobiv, sest õppimine toimub autentsete objektide ja olukordade kaudu, kus keele kasutamine on loomulik ja funktsionaalne [2].

 LAK-õppe põhielemendid muuseumitunnis (nn 4C-mudel):

- ★ **Sisu (Content):** ainespetsiifilised teadmised (nt ajalugu, loodusõpetus, kunst);
- ★ **Suhtlus (Communication):** keele kasutamine kirjeldamiseks, küsimiseks ja arutlemiseks;
- ★ **Mõtlemine (Cognition):** võrdlemine, põhjendamine, järelduste tegemine;
- ★ **Kultuur (Culture):** seoste loomine kultuuripärandi ja isikliku kogemuse vahel [1].

Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. 4C mudeli põhjal [1] Canvas loonud Maret Vandel

Mis iseloomustab LAK-õpet, mis mitte?

LAK-õpe on **sisukas ja eesmärgistatud õppimine**, kus:

- keelt kasutatakse **tähendusliku ainealase tegevuse vahendina**, mitte pelgalt lihtsustatud kõnena;
- mõistmist toetatakse **visuaalide, tegevuste, korduste ja ümberütlemisega**, mitte tõlkimisega;
- keeleõppel on **selge sisuline eesmärk** (nt uurimine, võrdlemine, arutlemine);
- õppetegevusel on läbimõeldud aine- ja keele-eesmärgid, ka väljaspool klassiruumi.

Teoreetiline taust

Uuringud rõhutavad, et tõlkimine võib pidurdada keele omandamist ning vähendada õppija motivatsiooni sihtkeelt kasutada [3].

7. Muuseumipedagoogi roll LAK-tunnis

Põhimõte Üks tund – üks keel

Muuseumitunni juhendaja järjekindel sihtkeele kasutamine toetab õpilaste keelelist pingutust.

Õpilastele antakse selge sõnum keelekeskkonnast. Emakeele kasutamist ei keelata, kuid õppeprotsessis ei toetuta sellele; süsteemselt suunatakse ja toetatakse õpitava keele kasutamist. Näiteks suunatakse sihtkeelse vastusega või vestlusega või teemakohase küsimusega, või vastatakse eesti keeles, tuues õppijad tagasi eesmärgipärasesse keele praktikasse.

Näiteks kutsutakse eestikeelsele vestlusele ilma vestlusteemat katkestamata või keele kasutamise küsimust tõstatamata, pigem keskendutakse toetavalt sellele, mida õppija tahab öelda.

Õpetaja

- ★ jätkab vestlust eesti keeles;
- ★ kohandab keelekasutuse jõukohaseks;
- ★ alustab konteksti tutvustamisest;
- ★ pakub valiku vajalikest sõnadest või väljenditest;
- ★ viitab skeemile, plakatile või muule toetavale visuaalile;
- ★ esitab teemakohase küsimuse;
- ★ visandab arusaamist toetava pildi;
- ★ näitab pilte, piltsõnavara vms;
- ★ tunnustab last pingutuse eest.

Muuseumipedagoog on LAK-õppega muuseumitunnis **aine- ja keeleõppe siduja ning õppimiskeskonna kujundaja**. Tema roll ei ole üksnes teadmiste vahendamine, vaid õppijate aktiivse keele- ja mõttetöö suunamine [4].

Muuseumipedagoogi põhiülesanded LAK- muuseumitunnis:

- ★ kavandada tegevused, kus **keelt kasutatakse eesmärgipäraselt** (kirjeldamine, võrdlemine, põhjendamine);
- ★ kohandada oma keelekasutust vastavalt õppijate keeletasemele;
- ★ kasutada järjekindlalt sihtkeelt (üks isik – üks keel põhimõtte);
- ★ toetada mõistmist visuaalide, žestide, esemete ja mudeldamisega;
- ★ luua turvaline õhkkond, kus eksimine on õppimise loomulik osa.

Praktiline näide: Muuseumipedagoog küsib: „Kas keegi teab, mis see on?“ ning pakub samas keelelist tuge: „Kas see on ... (valikvastused). Milleks seda kasutati?“ Õpilane saab vastata ühe sõnaga, valikvastusega või mitteverbaalselt.

ChatGPT abil loonud Ingrid Prees

Keelelisi vigu ei parandata otseselt, vaid õppija vastus **sõnastatakse ümber ja korratakse** korrektsemas keeles, mis toetab keele arengut ilma hirmu tekitamata [2].

Keeleõppijale on õppeprotsessis oluline tema tasemele **kohandatud keelekasutus**. Mida madalam on õpilase keeletase, seda lihtsustatum peaks olema sihtkeel, mida muuseumipedagoog õpilastega suheldes kasutab. Selleks on kõigepealt vajalik oma keelekasutust analüüsida ja mõista, mis sihtkeele grammatilised konstruktsioonid või sõnavara on vastavale tasemele sobib ja mis liiga keeruline.

Keeleõppe raskused

Algajale on lihtsam mõista tegusõna kasutamist kindlas kõneviisis (sõidab, räägin jne), kui selle -tes, -des vorme (sõites, rääkides jne).

Nimetava käände kasutus on lihtsamini arusaadav kui muud käänded ja konstruktsioonid (See on laev. VS Tegemist on laevaga.).

app.napkin.ai abil loonud Ingrid Prees

Abimeheks sõnavara raskusastme määramisel on Eesti Keele Instituudi (EKI) Sõnaveebi alarubriik *Õpetaja tööriistad*. Samuti käsitleb lihtsustatud keele teemat muuseumipedagoogile sobivalt 2025. aastal Integratsiooni Sihtasutuse välja antud juhendmaterjal “Lihtsas keeles haridusprogrammid eesti keele õppijale. Metoodiline juhendmaterjal kultuuri- ja spordiasutuste haridusprogrammide ettevalmistajatele”, mille autor on Helena Metslang.

8. LAK-õppe tunni kavandamise ja läbiviimise mõjutegurid

8.1 Klassi keeleoskus - selle hindamine ja arvestamine

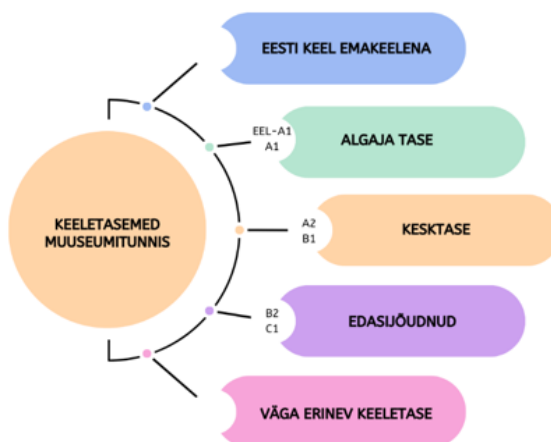
Põhimõte Hinnang, mitte test

Keeletaseme kaardistus on töövahend tunni kavandamiseks.

Muuseumitunni keeleline ja sisuline õnnestumine sõltub suurel määral sellest, kui hästi on muuseumipedagoog teadlik rühma eesti keele oskuse tasemest. Keeletaseme hindamine ei ole testimine, vaid **töövahend tunni kavandamiseks** – see aitab valida teema mahu, sobiva tempo, tegevused ja keeleteo.

Kuidas hinnata klassi eesti keele oskust?

Hinnang klassi keeletasemele kujuneb koostöös kooliõpetajaga enne muuseumitundi. Järgnevad tasemekirjeldused aitavad teha praktilisi valikuid tunni ülesehituses. Järgnevatel joonistel on välja toodud Euroopa keeleõppe raamdokumendi tasemejaotused ja soovitatav jaotus muuseumitundide diferentseerimiseks.

Canvas loonud Maret Vandel

Keeletasemed

Keeletasemed (nt A1–B1) lähtuvad Euroopa keeleõppe raamdokumendist ja kirjeldavad, *mida õppija üldjoontes keeles suudab teha*. Need aitavad muuseumipedagoogil **tundi planeerida**: valida sobiv tempo, sõnavara, juhiste pikkus ja tegevuste keerukus.

Meie külastusrühmades võib olla õpilasi erinevates rühmades või erineva keeleoskusega lapsed samas rühmas:

Eesti keel emakeelena

Õpilaste kodukeel on eesti keel ning nad suudavad arutleda, põhjendada ja kasutada abstraktseid mõisteid. Tunni tempo võib kohati olla kiirem, arvestades õpilaste varasemaid teadmisi.

- *Tunni kavandamine*: tund võib kulgeda tavapärasel või kiiremas tempos, käsitleda suuremat teemamahtu ja minna süvitsi. Sobivad arutelud, analüüs ja probleemülesanded. Keeletugi on minimaalne ning piirdub vajadusel mõistete täpsustamisega.

Alg- / algaja tase (EelA1-A1)

Õpilased mõistavad üksikuid sõnu ja väga lihtsaid väljendeid; vajavad aeglast kõnet, žeste ja visuaalset tuge ning vastavad sageli ühe sõnaga või mitteverbaalselt.

- *Tunni kavandamine*: aeglane tempo ja sagedased pausid; teema maht on kitsam ning keskendutakse põhikontseptsioonidele. Töövormid on vaatlemisel, näitamisel ja liikumisel põhinevad ning keeletugi on tugev (lihtsustatud keel, visuaalid, kordused, žestid).

Kesktaase (A2–B1)

Õpilased mõistavad lihtsat seletust ja lühikesi juhiseid ning suudavad vastata lihtsate lausetega; vajavad aeg-ajalt mõistete kordamist või ümbersõnastamist.

- *Tunni kavandamine:* mõõdukas tempo ja üks keskne teema koos näidetega. Sobivad küsimus–vastus tegevused, paaritöö ja lihtne arutelu. Keeletugi hõlmab visuaale, võtmesõnade kordamist ja ümber sõnastamist.

Edasijõudnud taase (B2–C1)

Õpilased mõistavad tavapära sõnet ja arutelu, kasutavad mitmekesisemat sõnavara ning suudavad oma mõtteid põhjendada ja küsimusi esitada.

- *Tunni kavandamine:* tund võib toimuda tavapärasel tempos ning hõlmata lisaks põhiteemale ka seoseid ja taustainfot. Kasutatakse arutelu- ja rühmatöid; keeletugi keskendub keerukamate mõistete selgitamisele ja kõnemudelite pakkumisele.
- *Tunni kavandamine:* paindlik tempo ja üks keskne teema, mida käsitletakse eri sügavusastmetel. Sobivad diferentseeritud ülesanded, paaris- ja rühmatöö ning tugev visuaalne ja keeleline tugi, kaasates ka tugevamaid õppijaid.

8.2 Teise keele omandamise etapid

Teise keele omandamise etapid muuseumitunnis

Keeleomandamise etapid ei ole seotud kindla keeletasemega ega kulge alati lineaarselt – need võivad vahelduda ka ühe tunni jooksul, sõltuvalt ülesande iseloomust, keskkonnast ja õppija turvatundest [9][12].

Vastuvõttev etapp (sh vaikiv periood)

Õppija kuulab ja vaatleb, kogub keelemustreid ning mõistab sageli rohkem, kui suudab väljendada. Vastamine toimub sageli žestide, osutamise või tegevuse kaudu. Muuseumitunnis on oluline mitte sundida õppijat rääkima, vaid pakkuda aeglast sõnet, kordusi ja visuaalset tuge. Tegevuspõhine osalemine (nt sorteerimine, liikumine, esemete käsitlemine) toetab mõistmist ja loob aluse keelelisele väljendumisele [3][11][12].

Varajase keelekasutuse etapp

Õppija hakkab keelt katsetama üksiksõnade ja lühiväljenditega. Keelekasutus on sageli ebatäpne, kuid suhtlustahe on olemas. Muuseumitunnis võib õppija vastata üksiksõnadega (nt „suur“, „vana“) või korrata pedagoogi järel. Oluline on pakkuda lausemalle ja positiivset tagasisidet ning kasutada ümberütlemist, mitte otsest vigade parandamist [2][9].

Areneva keelekasutuse etapp

Õppija kasutab lihtsaid lauseid ja osaleb aktiivselt paaris- ja rühmatöös, vajades siiski aega mõtlemiseks ja vastamiseks. Muuseumitunnis sobivad võrdlemis-, kirjeldamis- ja arutlemisülesanded, kus õppija saab oma mõtteid rahulikult sõnastada. Keele arengut toetab sotsiaalne suhtlus ja koostöö [11][12].

Funktsionaalse keelekasutuse etapp

Õppija kasutab keelt suhteliselt vabalt eri olukordades, põhjendab ja arutleb ning kasutab ainespetsiifilist sõnavara. Muuseumitunnis avaldub see sisukates aruteludes ja kaasõppijate toetamises, näiteks rühmatöös selgitaja või kokkuvõtja rollis. Selline keelekasutus on seotud akadeemilise keeleoskuse arenguga [4][1].

Kokkuvõtteks

*Muuseumitundi kavandades on mõistlik **planeerida tegevused keeletasemete järgi, kuid tegutseda keeleomandamise etappide järgi**. Nii saab muuseumipedagoog märgata ja väärtustada ka vaikset, kehaga või tegevuse kaudu toimuvat osalemist ning luua õppijale keskkonna, kus keel on **vahend tähenduse loomiseks**, mitte takistus õppimisel [2][3][11].*

8.3 Õppija vanus ja selle arvestamine

Allpool olev tase-vanus maatriks on praktiline abivahend LAK-muuseumitunni kavandamiseks. Planeerimisel ei piisa ainult teadmisest, millisel tasemel õppija eesti keelt kasutab. Sama oluline on õppija vanus ja kognitiivne areng: kui kaua ta suudab keskenduda, kui suurt infotükki korraga töödelda, kas ta vajab konkreetseid objekte või suudab juba abstraktsemalt arutleda. Piaget' arenguetapid aitavad muuseumipedagoogil mõista, millist tüüpi tegevused ja selgitused on eri vanuses loomulikud ja jõukohased, ning seeläbi valida sobiv tugi ja ülesande vorm.

Piaget' käsitluse järgi liigub õppija areng üldjoontes nii, et väikelapseas õpitakse peamiselt tegutsemise ja meelte kaudu (sensomotoorne aste 0–2), seejärel toetub mõtlemine veel tugevalt konkreetsele ja kujundlikule (operatsioonide-eelne aste 2–7), algkoolieas areneb loogiline mõtlemine konkreetsete objektide ja olukordade najal (konkreetsete operatsioonide aste 7–12) ning noorukieas suureneb võime mõelda abstraktsemalt, arutleda ja põhjendada (formaalsete operatsioonide aste; üle 12 aasta). [5]

Mida see tähendab LAK-õppe muuseumitunni kavandamisel?

Muuseumitunni jaoks tähendab see lihtsat põhimõtet: mida noorem õppija, seda rohkem peab sisu “tulema kätte” tegevuse, esemete ja pildiliste vihjete kaudu; mida vanem õppija, seda rohkem saab toetuda arutelule, võrdlemisele, järeldamisele ja tähenduslikele seostele. Samal ajal tuleb arvestada, et keeleoskus ja mõtlemise tase ei kattu alati: õppija võib sisust aru saada, kuid vajada keelelist tuge oma mõtte väljendamiseks; ning ka hea keeleoskusega õppija võib vajada lisatuge, kui sisu on tema vanusele või tähelepanuvõimele liiga koormav. [6]

Seetõttu seob **vanus-tugi maatriks** (vt 8.4) kaks mõõdet:

- vanus/ arenguetapp ja selle lühikirjeldus;

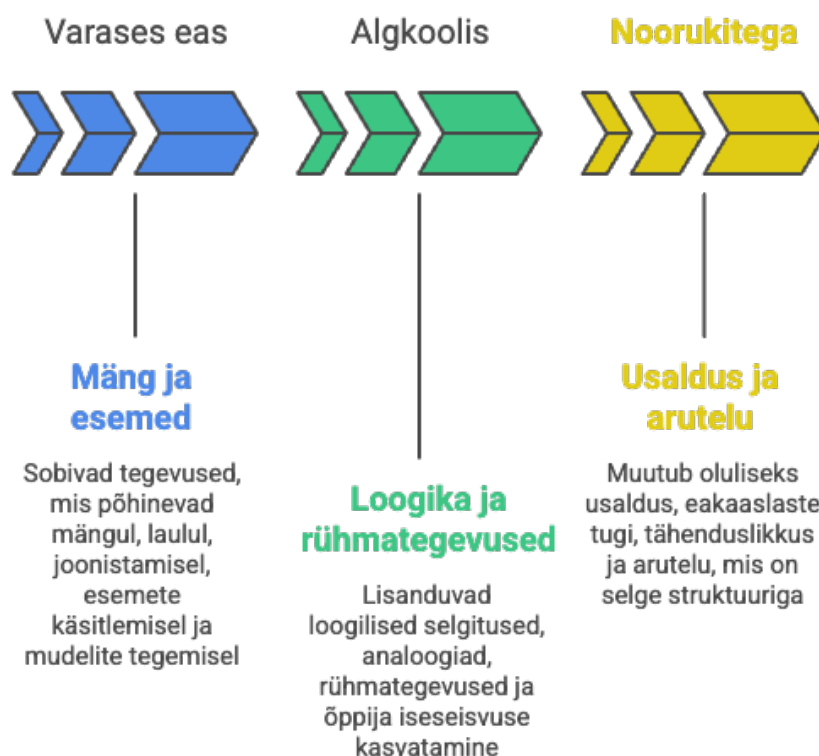
- toetus LAK-tunnis (kui palju on vaja visualiseerimist, lausemalle, sõnapanka, valikvastuseid jms tuge).

Varases eas sobivad eriti hästi tegevused, mis põhinevad mängul, laulul, joonistamisel, esemete käsitlemisel ja mudelite tegemisel;

algkoolis lisanduvad loogilised selgitused, analoogiad, rühmategevused ja õppija iseseisvuse kasvatamine;

noorukitega muutub oluliseks usaldus, eakaaslaste tugi, tähenduslikkus ja arutelu, mis on selge struktuuriga.

Mida tähendab LAK-õpe muuseumitunni kavandamisel?

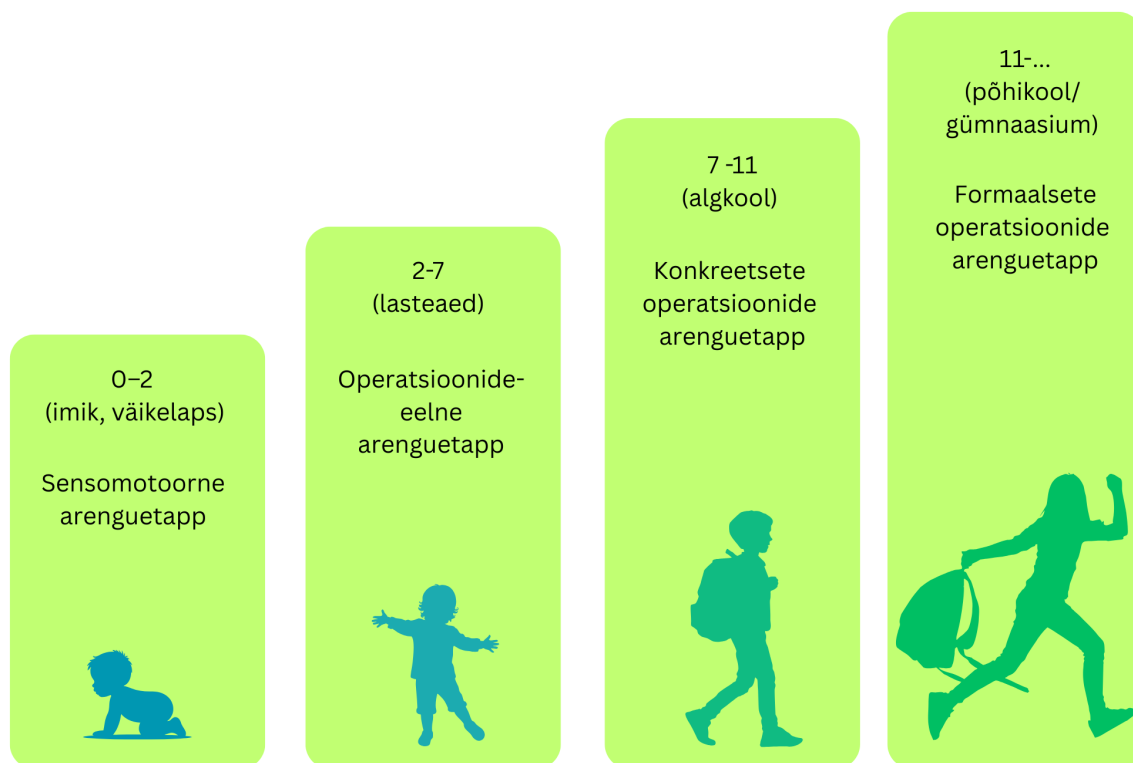

Made with Napkin

app.napkin.ai abil loonud Ingrid Prees

8.4 Vanus–tugi maatriks LAK-muuseumitunni planeerimiseks

Vanus / rühm	Piaget' arenguetapp	Rõhuasetus muuseumitunnis
0–2 (imik, väikelaps)	Sensomotoorne: õpib maailma tegutsedes ja esemeid käsitledes	Kordus ja matkimine, meelte stimuleerimine; mäng ja esemete manipuleerimine (vaata–katsu–proovi). Väga lühikesed “tee nii” tegevused.
2–7 (lasteaed)	Operatsioonide-eelne: mõtlemine on pigem konkreetne ja sõnalise arenguga seotud	Turvatus, positiivne kinnistamine; - lase lapsel tegutseda ja asju liigutada; - kasuta lihtsaid pilte ja lühilugusid, julgusta küsimuste küsimist; - palju tegevusi (mäng, laul, joonistamine, mudelid). Õpetaja on kõnelemise mudel: selge ja sujuv suuline keel on eriti oluline.
7–11 (algkool)	Konkreetsed operatsioonid: areneb loogika, põhjus-tagajärg, võrdlemine	Iseseisvuse toetamine, loogilised selgitused ja analoogiad; - seosta lapse kogemusega; - rühmategevused; - rohkelt visuaale ja esemeid/mudeleid. Peamine fookus: motivatsioon ja enesekindlus keele kasutamisel.
11–15 (põhikool/varane gümnaasium)	Formaalsed operatsioonid: areneb abstraktne mõtlemine	Tähenduslikkus; - tee teema “päriselt oluliseks”; - kasuta eakaaslaste tuge (paar/rühm), lepi kokku tööviisid; “läbirääkimine/koostöö reeglid” toimivad hästi; - fookus detailidel ja sisulisel arutelul (vajadusel digi- ja suhtlusvõimalused).

Canvas loonud Maret Vandel

Kuidas teada saada õpilaste taset muuseumitunni alguses?

Kui muuseumi koduleht ei ole võimaldanud edastada infot klassi keelevajaduste kohta või kui õpetaja ei ole eelnevalt andnud täpset infot, saab juhendaja teha tunni alguses 3–5 minuti pikkuse mängulise ülesande.

Eesmärk ei ole „testimine“, vaid õige tempo, keeletoe ja ülesannete keerukuse valik. Soovitame ühte võimalikku varianti:

Mänguline vaatlustegevus: „Kuula ja tee“ (Total Physical Response)

🗣️👉 „Kuula ja tee“ (Total Physical Response) [7]:

Juhendaja ütleb 3–4 lihtsat korraldust (nt „näita“, „pane“, „astu“, „vali“). Korraldused seotakse tunni teemaga ja toetatakse visuaaliga (nt pilt või ese / tegevus digitaalsel tahvil).

🏛️👥 Muuseumitunnis tähendab see:

Näiteks teema „Elu muinasajal“ puhul võib paluda õppijatel näidata (pilt/ese), valida (kiviaeg/pronksiaeg/rauaaeg) või paigutada esemeid (sõnasilte) lihtsasse rühmajaotusse.

👁️ Vaatle,

- kui kiiresti ja kui iseseisvalt õppijad reageerivad ja kuidas kasutavad sihtkeelt;
- kui kiiresti ja iseseisvalt õppijad reageerivad;
- kas nad vajavad kordust, žeste või kaaslaste eeskujut;
- kas õppijad kasutavad üksiksõnu, lühilauseid või osalevad vaikides tegevuse kaudu.

Vali vaatluse põhjal **üks diferentseerimise aste**:

- tugev keele- ja visuaalne tugi (eel-A1, A1);
- mõõdukas tugi (A2-B1);
- tavapärane tempo (B2-C1 või emakeelekõnelejad).[4]

Kui klassis on väga erinev keeletase (algajad, edasijõudnud ja emakeelsed kõnelejad), aitab see tegevus kiiresti märgata, kas rühmas on mitu erinevat keeleomandamise etappi. Mõni õppija tegutseb kohe ja iseseisvalt, mõni jälgib esmalt teisi ning mõni vajab korduvat juhust või kehakeelset tuge. See info on muuseumipedagoogile väärtuslik kogu tunni edasisel juhtimisel.

Mida teha, kui klassi keeletase on ebaühtlane?

Muuseumitunnis võib õppijate keeletase olla ebaühtlane. Sellises olukorras tasub kujundada tegevused nii, et kõik õppijad liiguvad sama sisueesmärgi poole, kuid keeleline väljund ja toe hulk võivad olla erinevad.

? Muuseumitunnis tähendab see:

- **Toeta mõistmist enne rääkimist:** alusta vaatluse ja valikvastusega, jätkka lühilausestega ning liigu aruteluni siis, kui rühm on eeltegevustega valmis.
- **Paku kiirematele lisategevusi:** (nt „otsi samast saalist sarnane näide“, „ütle, millest võis olla tehtud selle ajastu nõel?“).
- **Kasuta erinevaid õpiradu samas ülesandes:** sama objekt, kuid erinev ülesandekaart või tööleht (nt „leia“ vs „selgita, miks“).

Kasuta saatva õpetaja toetavat rolli: õpetaja aitab hoida rühmade töörahu ja tempot, vajadusel selgitab korraldusi lihtsamal keeles, suunab vaiksemaid õppijaid osalema ning toetab algajaid lühikeste korduste ja mudeldamisega. Õpetaja saab ka anda juhendajale kiiret taustainfot (klassile tuttavad märksõnad, tundlikud teemad, rühmatöö toimivad paarid), et tugi oleks tõhusam. Erivajadustega õppijate puhul võib saatev õpetaja olla suureks toeks rühmatöö hõlbustamisel.

Kokkuvõtteks

Muuseumitundi kavandades on mõistlik planeerida tegevused **keelekasutamise järgi**, kuid tegutseda **keeleomandamise etappide järgi**. Nii saab muuseumipedagoog märgata ja väärtustada ka vaikset, kehaga või tegevuse kaudu toimuvat osalemist ning luua õppijale keskkonna, kus keel on vahend tähenduse loomiseks, mitte takistus õppimisel [2][3][11].

⚠ Ohukohad

! **ühe tugeva õppija** kujunemine püsivaks „vahendajaks“ kogu klassile (nt ta kordab ja selgitab teiste eest; see võib jätta teised passiivsemaks);

! **muuseumipedagoogi** pikk monoloog ilma vaheülesanneteta (algajatel on siis raskem tähelepanu ja mõttejärke hoida ning suur osa õppijaid võib hakata muud tegevust otsima, samal ajal on edasijõudnute osalemine häiritud).

9. LAK-muuseumitunni kolmefaasiline struktuur

Põhimõte 80:20

Õppija tegutseb rohkem kui juhendaja räägib.

LAK-õppega muuseumitunnis on keskne põhimõte, et **õppija tegutseb rohkem kui juhendaja räägib**. Keele ja teadmiste omandamine toimub eelkõige aktiivse osalemise, katsetamise ja suhtlemise kaudu, mitte kuulamise kaudu. Selline lähenemine toetab nii sügavamat arusaamist kui ka keelelist enesekindlust [1][2].

LAK-õppega muuseumitund järgib selget **kolmefaasilist struktuuri**, mis aitab hoida fookust, toetab keele mõistmist ning loob õppijale turvalise ja prognoositava õpikeskkonna [1][10].

9.1 Sissejuhatus ja evokatsioon

Eesmärk: Luua turvaline ja kaasav õhkkond, aktiveerida õppijate eelteadmised ning häälestada nad nii aine- kui ka keeleliselt tunniteemale.

Sissejuhatuses ei anta veel uut keerukat infot, vaid luuakse alus edasiseks õppimiseks. Evokatsioon aitab vähendada ärevust ja toetab eriti keeleõppijaid, kelle jaoks uus keskkond ja võõrkeelne suhtlus võivad olla koormavad [3][9].

Tüüpilised võtted:

soojendavad ja kaasavad küsimused (nt „Kes on varem siin muuseumis olnud?“);
mängulised liikumis- või osalusülesanded: piltide, esemete või eksponaatide põhjal ennustamine;
T-K-T (Tean–Küsin–Tahaks teada) meetod eelteadmiste ja huvi aktiveerimiseks.

💡 **Näide:** Lapsed näitavad käega, kus nende arvates on põhjasuund. Ka vaikivad või algtasemel õppijad saavad osaleda kehakeele kaudu, et toetada mõistmist ja kaasatust [8][11].

Tegevus ja tähenduse loomine

Eesmärk: Võimaldada õppijal omandada uusi teadmisi ja keelt läbi tegevuse, kasutades muuseumi autentset keskkonda ja esemeid.

See faas on tunni keskne osa. LAK-õppe põhimõtte kohaselt ei ole keel eraldi õpieesmärk, vaid **vahend tähenduse loomiseks**. Õppija kasutab keelt, sest tal on midagi uurida, võrrelda, kirjeldada või selgitada [1][2].

Põhimõtted:

- õppija on aktiivses rollis ja tegutseb rohkem kui õpetaja räägib (80 : 20);
- keel on loomulik osa tegevusest, mitte eraldiseisev harjutus;
- kasutatakse autentseid esemeid ja keskkonda, mis toetavad mõistmist ja huvi [11][12];
- rakendatakse diferentseerimist vastavalt õppijate keeletasemele ja keeleomandamise etapile;
- toetatakse mõistmist visuaalide, korduste, mudellausete ja koostöö kaudu [10][12].

Näide: Õpilased uurivad kivimeid ja kirjeldavad neid omadussõnade abil („kõva“, „sile“, „tume“). Algajad saavad valida sobiva sõna või osutada, edasijõudnumad moodustavad täislauseid ja võrdlusi. Tegevus seob keele vahetu kogemusega, mis toetab püsivamat õppimist [12].

Kokkuvõte ja refleksioon

Eesmärk: Kinnistada õpitu, luua seoseid varasemate teadmistega ning anda õppijale võimalus oma arusaamist väljendada.

Refleksioon ei tähenda teadmiste kontrollimist, vaid õppija teadlikkuse tõstmist: *mida ma õppisin, kuidas ma osalesin ja mida ma oskan nüüd öelda*. See toetab nii metakognitiivseid oskusi kui ka keelelist arengut [9][11].

Võtted:

- refleksiooniring (nt „üks uus sõna – üks uus teadmine“);
- lühikesed suulised või kirjalikud kokkuvõtted;
- loovülesanded (joonistus, mini-esitlus, mõistekaart).

Refleksioonis kasutatakse **kujundavat tagasisidet**, kus rõhk on keele kasutamisel ja tähenduse edastamisel, mitte vigadeta sooritusel. Vigade käsitlemisel kasutatakse ümberütlemist ja mudeldamist, mis toetab õppija arengut ilma motivatsiooni langetamata [2][11].

Kokkuvõtteks

Kolmefaasiline struktuur aitab muuseumipedagoogil hoida tasakaalu aine, keele ja õppija aktiivsuse vahel. Selge ülesehitus, tegevuspõhisus ja refleksioon loovad tingimused, kus keel on **loomulik osa õppimisest**, mitte takistus, ning iga õppija saab osaleda vastavalt oma keeleomandamise etapile [1][2][3].

10. Koostöö kooliõpetajaga

Põhimõte Rollid enne tundi

1–2 minutit kokkuleppeid hoiab tunni sujuva.

LAK-õppega muuseumitund eeldab selgeid rolle ja kokkuleppeid. Kui need jäävad täpsustamata, võib hea koostöö tahtmatult muutuda muuseumitundi segavaks: juhiseid hakatakse tõlkima, õpilasi korrale kutsuma või tegevust katkestama. Selgus rollides aitab vältida vastastikust pettumust ning toetab nii õppijaid kui ka täiskasvanuid.

Rollide selgus enne muuseumitundi

Soovitame muuseumipedagoogil ja klassiõpetajal **enne tunni algust kokku leppida**, kuidas tunnis tegutsetakse. See ei pea olema pikk arutelu – sageli piisab 1–2 minutist.

Kokkulepped võivad puudutada näiteks:

- kes juhendab õppetegevust (muuseumipedagoog);
- kas ja millal õpetaja sekkub (nt distsipliini või turvalisuse tagamiseks);
- kuidas toimida, kui õpilased ei saa juhistest aru (näitamine ja ümber sõnastamine, mitte tõlkimine);
- kuidas toetada rühmatööd (õpetaja aitab rühmi moodustada, mitte ei juhi sisu).

Muuseumipedagoogi roll tunnis

Muuseumipedagoog:

- juhib tunni sisu, tempot ja keelelist ülesehitust;
- kasutab sihtkeelt järjekindlalt ning kohandab keelt õppijate tasemele;
- annab juhiseid, mudeldab keelekasutust ja loob õppimiseks turvalise õhkkonna.

Muuseumipedagoog ei pea lahendama kõiki distsipliiniküsimusi ega tõlkima räägitut.

Muuseumipedagoogi roll

Tunni Juhtimine

Juhib tunni sisu, tempot ja keelelist ülesehitust.

Keelekasutus

Kasutab sihtkeelt järjekindlalt ja kohandab seda õppijate tasemele.

Turvaline Õhkkond

Annab juhiseid, mudeldab keelekasutust ja loob õppimiseks turvalise õhkkonna.

app.napkin.ai abil loonud Ingrid Prees

Kooliõpetaja roll tunnis

Kooliõpetaja:

- toetab rühma toimimist ja turvalisust;
- aitab vajadusel tähelepanu koondada;
- jälgib õppijate arusaamist ja kaasatust;
- hoidub tõlkimisest, mis katkestab keele kogemise, mõistmise ja õppimise ning võib takistada keele omandamist.

Oluline põhimõte: kui õpetaja hakkab juhiseid tõlkima või tegevust üle võtma, võib see tahtmatult nõrgendada muuseumipedagoogi rolli ja õppijate keelelist pingutust.

Õpetaja tõlkimine takistab keele omandamist

app.napkin.ai abil loonud Ingrid Prees

10.1 Tunni ajal – koostöö ilma sekkumiseta

Hea koostöö tähendab sageli ka teadlikku **mitte-sekkumist**. Kui õpetaja näeb, et õppija ei vasta kohe või eksib, ei ole see tingimata probleem – tegemist võib olla vastuvõtva etapi või mõtlemispausiga.

Meelespea koostöök: „Kui juhendaja juhib sisu ja õpetaja hoiab ruumi, saavad õppijad keskenduda õppimisele.“

💡 **Praktiline näide:** Muuseumipedagoog küsib: „Milline ese on vana?“ Õpilane vaikib ja vaatab ringi. Õpetaja ei tõlgi küsimust ega vasta õppija eest. Muuseumipedagoog kordab küsimust aeglasemalt ja näitab kaht eset. Õpilane osutab ühele. Õppimine toimus.

10.2 Pärast muuseumitundi

Õppimine jätkub koolis.

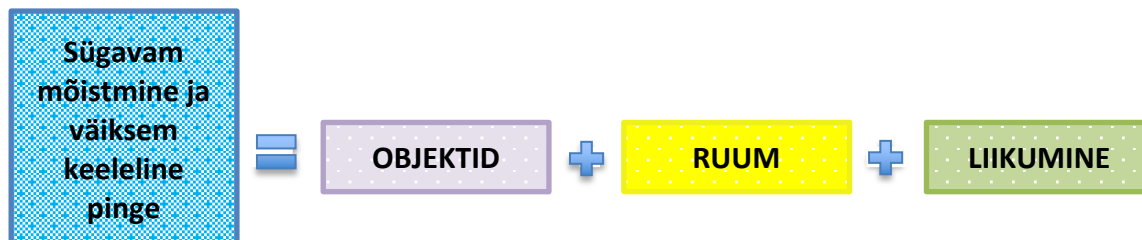
👤 **Õpetaja:**

- seob muuseumis kogetu ainetundidega;
- kordab ja kinnistab õpitud sõnavara;
- loob võimalusi õpitu kasutamiseks (nt arutelud, kirjutamine, loovülesanded).

Muuseum võib toetada järeltegevusi töölehtede, märksõnade või soovitusetega.

11. Muuseumitunni väärtused

Põhimõte Kognitiivne ja keeleline tugi

Muuseumitunni eripära seisneb keskkonnas ja õppimise viisis. Ehtsad ja mitmekesised esemed, ruum ja lood loovad olukorra, kus õppimine muutub isiklikuks ja tähenduslikuks.

Ehtsad esemed ja kehaline kogemus

Muuseumid pakuvad kokkupuudet originaalesemete, koopiate ja nn abikogude objektidega. Esemete katsumine ja uurimine toetab sügavamat mõistmist ning mälu, kuna õppimine on seotud kehalise kogemusega [8]. See on eriti oluline nii noorematele õppijatele kui ka keeleõppijatele.

Mitme meele kaasamine

Visuaalne, ruumiline ja kehaline õppimine toetab keele omandamist, sest tähendus ei ole seotud ainult verbaalse seletusega [9]. Muuseumikeskkond võimaldab loomulikku multimodaalset õpet.

Keeleõppe loomulik kontekst

Muuseumis kasutatakse keelt eesmärgipäraselt: millegi uurimiseks, kirjeldamiseks ja jagamiseks. See vastab LAK-õppe kesksele põhimõttele – keel kui tööriist, mitte eesmärk omaette [1].

KOKKUVÕTE

Põhimõtte Tuumidee

Muuseumis õpitakse ainet, keelt ja maailmaga suhestumist korraga.

LAK-õppega muuseumitund seob õpitu elulise kontekstiga. Kui ainesisu ja keeleõpe on teadlikult lõimitud, saab muuseumist keskkond, kus õppija julgeb katsetada, eksida ja mõtestada.

Muuseumipedagoogi roll on luua selge struktuur, pakkuda jõukohast keeletuge ja hoida fookust õppijal. Koostöös kooliõpetajaga saab muuseumitunnist osa pikemast õpiteest, mis toetab nii ainealast arengut kui ka eestikeelsele õppele üleminekut.

Juhendmaterjali eesmärk on toetada muuseumipedagoogi selles protsessis – anda kindlust, keelt ja tööriistu, et iga muuseumitund oleks sisukas, kaasav ja keeleliselt toetav.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge University Press.
2. Mehisto, P., Marsh, D., & Frigols, M. J. (2015). *Uncovering CLIL*. Macmillan Education.
3. Haridus- ja Teadusministeerium. (2022). *Mitmekeelsus: esimese ja teise keele omandamine. Kirjandusülevaade*. Tallinn. <https://www.hm.ee>
4. Cummins, J. (2008). BICS and CALP: Empirical and theoretical status of the distinction. In *Encyclopedia of Language and Education*. Springer.
5. Krull, E. (2018). Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat.
6. Anderson, C. E., McDougald, J. S., & Cuesta Medina, L. *CLIL for young learners*
7. Asher, J. J. (1969). The Total Physical Response Approach to Second Language Learning. *The Modern Language Journal*
8. Hooper-Greenhill, E. (2007). *Museums and Education: Purpose, Pedagogy, Performance*. Routledge.
9. Gjerløff, A. K. (2019). Object-based learning in museums. Natural History Museum of Denmark.
10. Mayer, R. (2005). *The Cambridge Handbook of Multimedia Learning*. Cambridge University Press.
11. Vygotsky, L. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
12. Lightbown, P. M., & Spada, N. (2013). *How Languages Are Learned* (4th ed.). Oxford University Press.

Lisa A. Näidistund LAK-õppe põhimõtetel

Näidistund: Ajaühikud ja kiirus (4. klass)

Tunni fookus

- Sisu: aeg, kiirus, suunad
- Keel: lihtsad laused, põhiväljendid, uued mõisted
- Meetod: praktiline tegevus + toetatud arutelu

 Pea meeles: eesmärk ei ole keeleline täpsus, vaid arusaamine ja keele kasutamine.

Enne tundi

- Täpsusta koostöös õpetajaga õpilaste keeletase ja erivajadused.
- Vaata üle põhimõisted: *sekund, minut, kiirus, kompass, põhi*.
- Valmista ette visuaalid (pildikaardid, mõõteriistad, suunakaardid).
- Mõttele läbi korduvad sõnad ja lausemallid.
- Keeletoe põhimõte: sama sõna ja väljend esineb tunnis korduvalt ja eri kontekstides.

1. Sissejuhatus ja evokatsioon

 Eesmärk: aktiveerida eelteadmised ja julgustada õpilasi sihtkeeles suhtlema.

Näited küsimustest:

- Kuidas te siia tulite?
- Kes tuli kõige kiiremini?
- Kes on varem muuseumis käinud?

Kui õpilane vastab ühe sõnaga, laienda vastus täislauseks ja korda see üle.

Keeletugi:

- aeglane ja selge kõne;
- kordused;
- samaaegne näitamine (ese, pilt, liikumine).

2. Tegevus ja tähenduse loomine

 Eesmärk: siduda liikumine, mõõtmine ja keelekasutus.

Aja mõõtmine:

- Ennusta: *Kui kaua on 30 sekundit?*
- Katseta ja võrdle: *Kas see oli pikem või lühem?*

Kiirus:

- Kasuta võrdlevaid lauseid (*kiirem – aeglasem*).
- Anna lausemall ette ja lase õpilastel korrata.

Kompass ja suunad:

- Näita suunda kehaga.
- Liikumise ajal ütle mudellaused, mida õpilased saavad matkida.

Keeletugi:

- lausemallid nähtaval;
- paaris- ja rühmatöö enne kogu rühma ees vastamist;
- kiida katsetamist, mitte ainult õiget vastust.

Kui õpilane ei leia sõnu, siis

- küsi suunavaid küsimusi;
- paku valikvastuseid;
- luba näidata, joonistada või osutada.

Märkus: mõistmine võib olla suurem kui väljendusoskus.

3. Kokkuvõte ja refleksioon

Eesmärk: aidata õpilastel sõnastada õpitut.

Küsimused:

- Mis oli uus?
- Mis oli huvitav?
- Milline sõna jäi meelde?

Õpetaja või muuseumipedagoog kordab vastused lihtsamaks või korrektsemaks keelekasutuses.

Koostöö õpetajaga

- Jaga õpetajale tunnis kasutatud märksõnu ja mõisteid.
- Soovita lihtsaid järeltegevusi koolis.

Meelespea muuseumipedagoogile

- Vähem rääkimist, rohkem tegutsemist.
- Sama sõna mitu korda on parem kui palju uusi sõnu korraga.
- Keel on tööriist, mitte takistus.

Lisa B. LAK-muuseumitunni tunnikava mall

Üldandmed:

Valdkond:

Klass / vanus:

Keeletase:

Muuseum / toimumiskoht:

Teema:

Alateema:

Eesmärgid

Ainealased eesmärgid: (mida õpilane aines õpib)

Keelealased eesmärgid: (milliseid sõnu, väljendeid, lausemalle õpilane kasutab)

Õpioskused: (nt koostöö, vaatlus, arutlemine)

Keeleline tugi:

Põhisõnavara:

Lausemallid ja väljendid:

Lisa C. Tunni struktuur

1. Sissejuhatus ja häälestus

- tähelepanu haaramine;
- eelteadmiste aktiveerimine;
- turvalise keelekeskkonna loomine.

2. Tegevus ja tähenduse loomine

- uurimine, katsetamine, liikumine;
- keelekasutus tegevuse sees;
- rühma- ja paaristöö.

3. Refleksioon ja kokkuvõte

- õpitu sõnastamine;
- uue sõnavara kinnistamine;
- seoste loomine kooliõppega.

Märkused õpetajale ja muuseumipedagoogile

- ★ Milline keeletee vorm toimis hästi?
- ★ Mida tuleks järgmisel korral kohandada?

Lisa D. Meelespea muuseumipedagoogile ja koostööpartnerile

See leht koondab juhendi keskseid mõtteid ja hoiakuid. Meelespead sobivad kiireks ülevaatamiseks enne muuseumitundi, koostöö arutelude alustamiseks kooliõpetajaga ning koolituste ja arutelude toetamiseks. Meelespead on kujundatud ka visuaalina – leiad need Lisast D1-D5.

Muuseum kui õpikeskkond (vt Lisa D1)

- „Muuseumis ei õpita ainult keelt ega ainult ainet – õpitakse maailmaga suhestuma.“
- Muuseum on autentne ja teaduspõhine õpikeskkond, kus õppimine toimub esemete, lugude ja ruumi kaudu.
- Objektide, ruumi ja liikumise kaasamine toetab mõistmist, mälu ja motivatsiooni.
- Sise- ja välisruumi koosmõju aitab siduda õpitut eluga ning vähendada keelelist pinget.

Keel ja õppija (vt Lisa D2)

- „Keel on tööriist, mitte takistus.“
- Mõistmine võib olla suurem kui väljendusoskus.
- Vaikimine võib tähendada mõtlemist ja keele omandamist.
- Õppija vajab aega, kordusi ja võimalust eksida.

LAK-õpe muuseumitunnis (vt Lisa D3)

- „Keelt ei õpita keele pärast, vaid millegi mõistmiseks.“
- Sama sõna ja mõiste kordumine eri tegevustes toetab keele omandamist.
- Vähem rääkimist, rohkem tegutsemist.
- Keeletugi tähendab mudeldamist ja ümber sõnastamist, mitte pidevat parandamist.

Rollid ja koostöö (vt Lisa D4)

- „Kui juhendaja juhib sisu ja õpetaja hoiab ruumi, saavad õppijad keskenduda õppimisele.“
- Muuseumipedagoog vastutab sisu, tempo ja keelelise ülesehituse eest.
- Kooliõpetaja toetab rühma toimimist ja turvalisust.
- Pidev tõlkimine võib vähendada õppijate keelelist pingutust.
- Lühike rollikokkulepe õpetajaga enne tundi aitab vältida arusaamatusi.

Õppija ja professionaal (vt Lisa D5)

- „Kohtumine eestikeelse professionaaliga on keeleõppijale väärtuslik kogemus.“
- Turvaline suhtlusolukord toetab suhtlusjulguse kasvu.
- Õppija kogeb eesti keelt päris olukorras ja tähendusega.

Muuseum kui õpikeskkond

Mida muuseumis õpitakse?

Muuseumis ei õpita ainult keelt ega ainult ainet – õpitakse maailmaga suhestuma.

Miks on muuseum hea õpikeskkond?

Muuseum on autentne ja teaduspõhine õpikeskkond, kus õppimine toimub esemete, lugude ja ruumi kaudu.

Kuidas objektid, ruum ja liikumine õppimist toetavad?

Objektide, ruumi ja liikumise kaasamine toetab mõistmist, mälu ja motivatsiooni.

Kuidas sise- ja välisruumi koosmõju õppimist toetab?

Sise- ja välisruumi koosmõju aitab siduda õpitut eluga ning vähendada keelelist pinget.

Made with Napkin

Kuidas keelt õppida?

Kasuta keelt tööriistana

Keel aitab suhelda ja õppida, mitte takistada.

Vaja aega ja kordusi

Õppimine nõuab aega, kordusi ja võimalust eksida.

Mõista enne väljendamist

Mõistmine on oluline, isegi kui väljendusoskus on piiratud.

Vaikimine on mõtlemine

Vaikimine võib olla osa õppimisprotsessist.

Made with Napkin

app.napkin.ai abil loonud Ingrid Prees

LAK-õpe muuseumitunnis

Keelt ei õpita keele pärast, vaid millegi mõistmiseks.

Sama sõna ja mõiste kordumine eri tegevustes toetab keele omandamist.

Vähem rääkimist, rohkem tegutsemist.

Keeletugi tähendab mudeldamist ja ümber sõnastamist, mitte pidevat parandamist.

Made with Napkin

app.napkin.ai abil loonud Ingrid Prees

Rollid ja koostöö õppimisel

Kui juhendaja juhib sisu ja õpetaja hoiab ruumi, saavad õppijad keskenduda õppimisele?

Muuseumipedagoog vastutab sisu, tempo ja keelelise ülesehituse eest. Kooliõpetaja toetab rühma toimimist ja turvalisust.

Kas pidev tõlkimine võib vähendada õppijate keelelist pingutust?

Jah, pidev tõlkimine võib vähendada õppijate keelelist pingutust.

Kas lühike rollikokkulepe enne tundi aitab vältida arusaamatusi?

Jah, lühike rollikokkulepe enne tundi aitab vältida arusaamatusi.

Made with Napkin

app.napkin.ai abil loonud Ingrid Prees

Õppija ja professionaal

Miks on kohtumine eestikeelse professionaaliga keeleõppijale väärtuslik?

Turvaline suhtlusolukord toetab suhtlusjulguse kasvu ja õppija kogeb eesti keelt päris olukorras ja tähendusega.

Made with Napkin

app.napkin.ai abil loonud Ingrid Prees